

הן קמות ומתהלכות בארץ, בתרמיל ובמקל,
 ולכבוד מוסף התיירות הן לכדו עבורנו את
 הסיפורים המרתקים, המרגשים, המשעשעים
 וההזויים ביותר | מדריכות הטיולים מספרות
 ומוסיפות גם תובנות אישיות בעקבות כל
 אנקדוטה, ומדריך טיולים מעניק לנו את רשימת
 הטיפים המנצחת לתכנון מושלם של טיול
 משפחתי או קבוצתי | על סיפורים וסיורים
 מלי הלר

טיול כהלכה

סיפורים בינו

אין כמו סיפור:

מרגש עד כדי בכי, משעשע עד דמעות או סתם מעניין. נסו לזרוק את המילה 'סיפור' בתוך קהל הומה. השקט שיווצר שם - כמו גם הציפייה - יספרו בעצמם את הסיפור.

אין כמו טיול:

לצעוד, לטפס, להשתחרר, ליהנות מהטבע, לנשום עמוק אל הריאות רוח אחרת, כזו שלא נושבת כל יום דרך החלון בבית, לגלות עוד פיסות מהארץ המובטחת, שלנו. וכשהסיפור צועד שלוב זרוע עם הטיול? קבלו אותם: סיפורי הטיולים המרתקים, המשעשעים, המרגשים וההזויים ביותר שזכורים למדריכות הטיולים. בואו איתנו בשביל המסומן הישר אל הסיפור הראשון.

להתבונן כל בוקר מחדש

את שואלת על סיפור מרתק, ולי יש דווקא סיפור שנראה פשוט. פשוט אבל עוצמתי מאין כמוהו. לפני שנים הוצאתי קבוצה של נערות אמריקניות לטיול בן שלושה שבועות. זו הייתה להן הפעם הראשונה שבה הן ביקרו בארץ. כחלק מהטיול תכננו 'לכבוש' גם את הארבל. הגענו עד סמוך לצוק והתפללנו שחריית מול הנוף המפעים. אחרונת הבנות סיימה להתפלל, ואז הצעתי להן תרגיל מעניין. אני מרבה להעביר השתלמויות למורות ולגננות בנושא 'למידה חוץ כיתתית', זהו אחד התרגילים שאני אוהבת מאוד להדגים דרכו את הנושא: המשתתפות בטיול אמורות לנסות ולשמוור על שקט מוחלט במשך חמש דקות. להתבונן. להתחבר. לנשום בלי רעשי רקע של פטפוטים. הצעתי, הן הסכימו בהתלהבות. שתקו. ושתקו. ושתקו. מפתיע לגלות עד כמה הדקות ארוכות כשלא טורחים לקטוע אותן בהברות ובמילים. מפתיע לגלות על עצמנו הרבה כל כך, כשאנחנו לא מפריעים לעצמנו לגלות זאת. זה היה מדהים.

בתום חמש הדקות ערכנו סבב ובו כל אחת סיפרה על תחושותיה בזמן הדממה. התובנות שלהן היו מרגשות עד דמעות. הטיול הסתיים כמו גם הזמן המהנה שלי עם הבנות הללו. לקראת הסוף ערכנו סבב נוסף ובו כל אחת שיתפה בחוויה העוצמתית ביותר מכל שלושת השבועות של הטיול הארוך. יותר מחצי מהבנות אמרו כי חמש הדקות של השקט בארבל היו המשמעותיות ביותר עבורן. ולא, לא צריך להרחיק עד לארבל כדי להשיג את דקות השקט והחיבור היקרות כל כך. גם כאן, בעיר, יש ציפורים ידעתם?

מה שנשאר בתרמיל

היום אנחנו לא מקשיבים מספיק זה לזה, אבל גרוע מכך: אנחנו לא מקשיבים לעצמנו. כדאי לכם לנסות פעם, בקבוצה, לשתוק בטבע ביחד. הדממה הזו ממכרת.

רחל רבינוביץ, מדריכת טיולים ומרצה בעלת ותק של כעשרים שנה, מנהלת את חברת 'שביל ארצי' העוסקת בארגון ובהדרכת טיולים, ובפרייקטים של איכות סביבה ברחבי הארץ.

אנשים טובים באמצע הדרך

היינו בשמורת טבע, קבוצה לא גדולה של בנות ואני. בחוץ היה משמים למדי. לא היו קבוצות מטיילים נוספות במקום. בסביבה כולה לא נראו בכלל אנשים, פרט לעובדים ספורים של קק"ל שטיפלו בעצים וביער. בשלב מסוים הלכתי לחפש ברזייה ליטול בה ידיים, ולצורך כך התרחקתי מעט מהקבוצה. ואז, לפתע, מצאתי את עצמי בווה בגברתן אימתני שצעד לכיווני, לבוש חולצת עובד ירוקה ועם קוקו מרשים שממוסמר לקדקודו. הוא שאל: 'תגידי, אתן רק בנות פה?' בררר... הצילו, אלוקים!

'כן', עניתי באימה, אחרי מחשבה מבעיתה שהוא יכול לראות בעצמו את זהות המשתתפות בטיול. עוד אני ממלמלת לעצמי בחרדה: 'שלוחי מצווה אינם ניוזקים' ומהרהרת בעובדה שהלכתי לבדוק איפה בדיוק ממוקמת הברזייה לנטילת ידיים, והברנש המפוקפק ההוא מרעים בקולו ומשמייע באוזניי את הפנינה הבאה: 'אה, חבל, אני צריך מישהו לקדיש. היום יום השנה של אבא שלי...'

אנשים טובים באמצע הדרך, אה?

מה שנשאר בתרמיל

בטיול, אנשים מתנתקים מדעות קדומות ומוכנים לבוא במבט של תיירים, פתוח ומקבל. 'אתם צריכים אולי מים? אפשר להציע לכם מפה? משהו אחר?' כולם מיוודדים בטיול, לא כי הם שייכים לאותו המגזר ולא כי הם עוטים את אותם הבגדים. סתם ככה, כי הם נפגשו על אותו השביל בארץ שהיא אחת ומשותפת לכולנו למרות כל ההבדלים...

רחל פלגר, מדריכה מדריכת טיולים, מחברת ספרי 'מטיילים'.

פנימה

סיור בירושלים הוא ה'טיוול' השווה ביותר. לנשמה. אין כמו סיור לילי ברחובות הקסומים של ירושלים כדי לחבר ולהתחבר, אין כמו דקות השיא של הסיור - באזור הכותל ומנהרות הכותל - כדי להרגיש באמת משהו כמה שם בפנים.

בסיורים האלו ברור לנו מאוד מהם המסרים שמתבקש להעביר, ומה מחבר אותנו ואת הקבוצות המשתתפות בהם. דא עקא, שבאחד הימים יצאתי לסיור עם קבוצת מבוגרים אקדמיים, לא דתית בכלל. ידעתי שאני חייבת לדבר אליהם מכיוונים שונים לחלוטין והתכוננתי ביסודיות ובעיון. הרי לא מדובר בתלמידות סמינר מחוברות, אלא באנשים משכילים שלא מגיעים לסיור קירוב, ורק מעוניינים לבחון ממבט שכלתני את האזור.

הייתי מוכנה והתחלתי בהדרכה שכללה בעיקרה ידע מקצועי: ארכיאולוגיה, היסטוריה ומחקרים שונים. ואז היה רגע אחד שחרוט אצלי עד עכשיו. אי מי ממשתתפי הקבוצה שאל שאלה כלשהי שאין לה מענה מדעי ואמפירי. לא יכולתי להסתפק בתשובה מלוטשת מהסגנון שפתחתי בו, ומצאתי את עצמי נסחפת למקום העמוק והפנימי שהם לא אמורים להבין בכלל. לשפה שונה בתכלית מזו שהם מורגלים בה. עניתי תשובה נרגשת ספוגת געגועים, כאילו זו הייתה קבוצת תלמידות 'בית יעקב', שמילות 'השב שכינתך לציון' מתנגנות להן בלב. מאותו רגע והלאה היה מדהים לראות את השינוי שחל בקבוצת האנשים השכלתניים ההם. פתאום הם התעניינו במסרים שלנו, בחינוך, ביקשו להבין איך מעבירים תכנים של ציפייה וכיסופים בעולם חומרי כמו שלנו. גם הרבה אחרי שתם לו הסיור ואני כבר חזרתי הביתה, נשארה בי התחושה המכוננת הזו. גיליתי שלכל יהודי - ולא משנה בן כמה הוא, לאיזה מגזר הוא משתייך, מה תחום ההשכלה שבו הוא מתעניין וכמה הוא נראה רחוק ואחר - יש לו מקום מחובר עמוק בנשמה.

מה שנשאר בתרמיל

יש לנו הכל, בתוכנו. המקום הפנימי שלנו הוא אמת מזוקקת אחת גדולה, וכשנוגעים בנקודת האמת הזו, היא מדברת לכל אדם באשר הוא.

רחל פלנר, מדריכה מדריכות טיולים, מחברת ספרי 'מטיילים'.

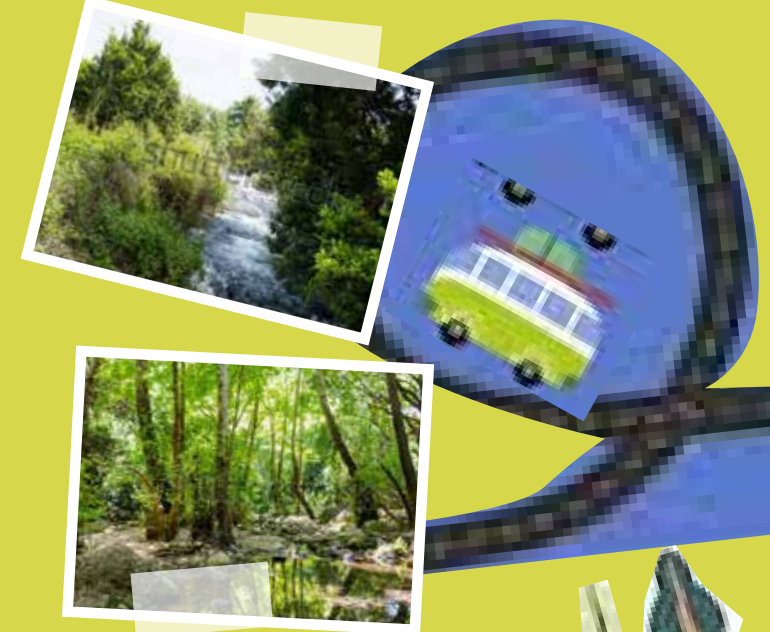
בנתיבות הכותל

דמיינו סיור שמתחיל מאזור מנהרות הכותל וממשיך צפונה משם. העיר העתיקה כולה מקבלת ממד אחר, מוחשי יותר. הגאולה נראית קרובה יותר מתמיד כשרואים בעיניים היכן בדיוק היא עומדת להתממש. באחד הסיורים שאלה אותי אישה טובה אחת בעיניים מלאות הבעה: 'את מתפללת בכל יום בכותל?' 'אני משתדלת', עניתי. 'תלוי גם בתקופות'. פניה מלאו בצער פתאומי, והיא צקצקה בלשונה צקצק היטב, וחזרה וצקצקה שוב. 'לא. לא טוב הדבר הזה. לא טוב את עושה!' 'למה?' ביקשתי לדעת, והתשובה שטפה מפיה, קולחת ומשכנעת: 'לא טוב. את מתרגלת. אני מנתיבות ובאה פעם בזמן רב. ואני מתרגשת, כל כך מתרגשת. את כבר לא, בתי, זה לא טוב!'

מה שנשאר בתרמיל

דוד המלך אמר את זה לפני אלפי שנים. 'אחת שאלתי... שבתי בבית השם כל ימי חיי... ולבקר בהיכלו'. הוא שאף לחסות בצל השכינה בקביעות, ועם זאת לא לאבד מההתרגשות הדקה של האורח, להישאר 'מבקר'. הדיאלוג הקצר הזה הטמיע בי את התחושה הזו בדיוק: גם אני רוצה לשבת כאן, בביתי, שתי דקות מהכותל, ועדיין להתרגש בכל רגע מחדש.

אסתי ארנד, מדריכת סיורים בעיר העתיקה, מקום מגוריה, ומביאה לכולנו את ירושלים הקסומה ואת טעם הגאולה במצגת האותנטית: 'לגור מול מקום המקדש'.

שני זאטוטים וחצבני אחד

לפני כמעט עשר שנים הדרכתי קבוצה של בנות מסמינר אמריקני. מדי חודש הובלתי אותן לטיול במקום אחר בארץ, וכך, במהלך שנה שלמה, הצלחנו להקיף את האזורים העיקריים בארץ.

באחד הטיולים טיילנו מספר ימים ארוכים באזור הצפון. הי, יש שם מישוה ששומע 'צפון' ולא חושב אוטומטית גם 'חצבני'? הגענו לחצבני לקראת השעה האחרונה שבה מתירים למבקרים להיכנס אל שמורת הטבע הסגורה הזו. בחסד וברחמים נתנו לנו להיכנס אל השמורה שכבר הייתה ריקה ברובה.

התחלנו לצעוד במסלול בעונג רב, ולקראת סופו גילינו שתי דמויות קטנות ומטושטשות שהתגלו כ-- שני ילדי חיידר בני שמונה, קטנים ובודדים.

בשלב ההוא כבר לא ראינו עוד קבוצות באזור. רק אנחנו, כעשרים בנות שמונה עשרה צעירות עם כמה מבוגרים אחראיים נוספים, בוהים בהפתעה בשני הילדים המבוהלים.

'מה קרה?' פניתי אליהם, 'אתם צריכים עזרה? נאבדתם?' הזאטוטים נלחצו מאוד. 'לא, הכל בסדר!' הם התאמצו לשמור על מסכה רגועה, ונמלטו הצידה. אבל אני כבר לא נתתי להם להתחמק. 'אל תדאגו, תישארו איתנו ואנחנו כבר נחזיר אתכם לקבוצה שלכם', אמרתי לצמד האבוד שהספיק בינתיים לפרוץ בדמעות שלישי.

המשכנו במסלול עם שני הילדים. לא רציתי להדאיג את ההורים של אחד הצורך, ושאלתי את הילדים אם ידוע להם המספר של אחד מאנשי הצוות. הם לא ידעו.

כעבור חצי שעה מצאנו את עצמנו בחניון שבסוף המסלול. חיפשנו את הקבוצה שלהם בין האוטובוסים שחנו במקום. בסוף מצאנו.

מצאנו רב'ה אחד שעמד שם, משותק מפחד. פניו לבנים כסיד. כעת, נשאר לכם לדמיין את המפגש המרגש בנוסח 'ואז הם נפלו זה בזרועות זה, וכו' וגו'. 'אוה', נאנחו בהתרגשות פיוטית הבנות האמריקניות, 'פשוט קיימנו עכשיו מצווה של השבת אבדה!'

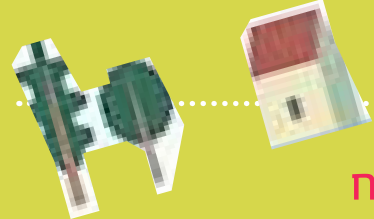
מה שנשאר בתרמיל

כל כללי הבטיחות נכתבו בדם. אין כלל שאנשים לא קיפחו עליו את חייהם, ולכן חשוב לזכור גם בטיול את העיקר: שהקבוצה כולה תחזור הביתה לחיים ולשלום.

לא משנה אם יוצאים עם המשפחה או עם כל קבוצה אחרת. תמיד אמור להיות מבוגר אחראי שצועד ראשון ושאסור לעקוף אותו בשום מצב, ובדומה - חייב גם לצעוד במאסף מבוגר אחר, שאחרי לא נותר ולו אדם אחד נוסף מהקבוצה.

כמוכן, אסור לשכוח את כללי הבטיחות הנוגעים לשתייה מרובה, להיצמדות למסלול המסומן, להתאמה של תוואי הטיול לנפשות הפועלות, לזהירות מנחשים ועוד.

רחל רבינוביץ, מדריכת טיולים ומרצה בעלת ותק של כעשרים שנה, מנהלת את חברת 'בשביל ארצי' העוסקת בארגון ובהדרכת טיולים, ובפרויקטים של איכות סביבה ברחבי הארץ.

בגדי משיח

הם היו קבוצת ילדים מתוקים מאוד שהגיעו לשבות בירושלים ונהנו גם לסייר בעיר העתיקה. 'יש לכם בגדים יפים מאוד!' החמאתי להם, והבת הגדולה הסבירה גם למה.

לפני כמה חודשים הם חגגו בר מצווה לאחיה, כך סיפרה. אמא שלה קנתה לכולם בגדים חגיגיים, ואמרה בחגיגות כי אחרי השמחה הם ילבשו את הבגדים מדי שבת, ומיד אחרי השבת היא תכבס את הבגדים כך שהכל יהיה מוכן בארון כשיבוא המשיח. 'אז אנחנו כבר מאורגנים למשיח', סיימה הילדה בפשטות.

מה שנשאר בתרמיל

הרב מנחם מנדל הכהן ראנד עלה מגליציה לארץ הקודש. הוא ביקש שיבנו לו בית קרוב ככל שרק אפשר למקום המקדש, ולמה? מכיוון שהיה כהן, חשש שכשיבוא המשיח יתקבצו ויבואו יהודים רבים מכל רחבי הארץ והעולם, ובלהטם כי רב לראות את המקדש - ידחפו אותו ואולי אפילו יטילו בו מום. איך יוכל לשאת את עובדת היותו בעל מום כאשר הוא משתוקק לשרת בקודש? הוא אפילו ביקש מתלמידיו שיחצבו עבורו מנהרה הישר ממרתף ביתו ועד לכותל.

אפשר לספר עליו ואפשר גם לספר על החפץ חיים ועל המעייל התלוי והמוכן לקראת בוא המשיח. אבל קבוצת ילדים קטנים לימדה אותי שאפשר לצפות למשיח רק עם הפעלת מכונית כביסה מדי מוצאי שבת. בכל זמן, בכל מקום, ובכל פעולה שעושים סתם ככה, כי צריך. הכוונה כבר אומרת הכל.

אסתי ארנד, מדריכת סיורים בעיר העתיקה, מקום מגוריה, ומביאה לכולנו את ירושלים הקסומה ואת טעם הגאולה במצגת האותנטית: 'לגור מול מקום המקדש'.

רחל פלגר, מדריכה מדריכות טיולים, מחברת ספרי 'מטיילים'.

חדר המצב לתכנון הטיול המושלם

לפעמים, בימי בין הזמנים, התריסים המוגפים מכל עבר נוטעים את הרושם שאיש לא נשאר בבית. כולם יצאו. 'חורשים' את הארץ לאורכה ולרוחבה. מטיילים על טפס ועל נשואיהם. מקפצים בנחלים, מטפסים על סולמות רעועים ומסוחררים מעודף אטרקציות. אז זהו, שלכתף תרמיל ומידנית כולם יודעים, אבל לדעת לתכנן את הטיול היטב ומראש – יודעים פחות. 'אנחנו אנשים ספונטניים!' תזעקו במידה רבה של צדק. 'מצטיידים באוכל ושתייה ונעליים טובות ויוצאים. למה לעשות עסק מכל דבר?' למה, באמת? כי כשתגיעו לאתר הראשון שנפשכם הספונטנית חשקה בו, ותגלו שהוא מתאים רק לבני שמונה עשרה ומעלה, תבינו עד כמה חשוב לתכנן. וכשתבחרו בעוד חילופי קול מהאוהבים האומללות של הילדים, ותיסעו עוד שלוש שעות לתצפית המרהיבה ההיא, ותגלו את הצאן ישן עמוקות בלי שמץ של עניין לצפות בנוף המדהים – אתם אלה שתשכנעו בפעם הבאה את השכנים שחשוב מאוד לתכנן טיול לפרטיו.

בקיצור, תכנון הוא שם המשחק, ובדיוק לשם כך גייסנו את יחיאל חרוז, מורה דרך מוסמך מטעם משרד התיירות וסמנכ"ל שיווק ותיירות בחברת 'אחדות'. ביקשנו ממנו להעניק לכולנו את רשימת הטיפים המנצחים שיהפכו כל טיול למוצלח הרבה יותר. מומלץ בחום לקרוא, לגזור ולשמור.

טיפ 1: היודע לשאול

'טיולי מדף' זהו המונח שבו משתמש יחיאל כאשר הוא רוצה להגדיר בקצרה טיול בלתי מותאם. ומה הכוונה? דמיינו מדף בחנות הכל-בו השכונתית, שעטיפות-עטיפות מגובבות עליו מלוא כל העין. כל חבילה מכילה טיול שלם שמבטיח גדולות ונצורות. מבטיח, אה? כמה מצער שהוא לא מבטיח לקיים. כי מילת המפתח בטיול מוצלח שייזכר לאורך זמן ויתיר טעם של עוד בזיכרונם של המטיילים, היא התאמה אישית לכל קבוצה שיוצאת לטיול. 'טיול שזכור למשפחה מסוימת כמוצלח במיוחד, עלול להתגלות ככישלון חרוץ אצל משפחה אחרת', כך יחיאל. 'כל משפחה וצרכיה האינדיבידואליים. כל קבוצה והעדפותיה המשתנות'.

ומה השלב הראשוני הנדרש לפני שמתאימים טיול לצרכים האישיים של הקבוצה? כמוכן, שלב השאלות המקדימות.

יחיאל: 'מתכנני הטיולים אמורים לשאול את עצמם שאלות כמו אלו:

- מה אמור להיות מזג האוויר ביום הטיול?
 - האם זהו הטיול היחיד בשנה, או שהמשפחה / הקבוצה יוצאת פעמים נוספות?
 - מהי מסגרת התקציב הנתונה שבתוכה יש לפעול ושממנה אין כל אפשרות לחרוג?
 - אילו סוגי פעילויות חביבים על המשתתפים במיוחד?
 - באיזו שעה משוערת ניתן לצאת לטיול בבוקר?
 - מתי צריכים כבר לחזור, או לחלופין - עד מתי ניתן 'למשוך' את הטיול ולמצות כל דקה ממנו?'
- שאלות כאלו ונוספות הן שאלות מיליון הדולר. רק אחרי שמתכנן הטיול השיב לעצמו על כולן באופן מסודר, הוא יכול להתקדם אל השלב הבא.

טיפ 2: מינון הוא שם המשחק

נסיעה היא חלק אינטגרלי מכל טיול ראוי לשמו. רק מה? ששעות הנסיעה עלולות להיות לעיתים ארוכות מאוד, והן רק האמצעי להגיע

למטרה: יעד הטיול. ככל שננסה לייפות ולמלא אותן בתוכן ובפעילות כלשהי, אין להן ערך ממשי משל עצמן.

"בכל תכנון טיול ראוי לשמו", כך יחיאל, "נשאף להיות בשטח מקסימום מזמן הטיול, כך שהנסיעה לא 'תבזבז' יותר מחמישים אחוזים של היום. חשוב לציין כי גם חמישים אחוזים של נסיעה הם הרבה מדי, לדעתי, אבל מעבר לך הנ"ל כבר כמעט ולא נותר זמן ליהנות באמת בטבע. לכן מומלץ לחשב מראש את זמני הנסיעה, ולדאוג שהאתרים המתוכננים לא יהיו רחוקים זה מזה יתר על המידה."

טיפ 3: די לרטינת הטיולים המשמימה

אטרקציה, אטרקציה ועוד אטרקציה. בתחילה קופצים, נוסעים, מרחפים ונהנים, אבל גם להנאה מאקסטרים קיים גבול של הטעם הטוב.

הולכים והולכים והולכים. בתחילה נהנים מהנופים יוצאי הדופן. גם בהמשך שרשרת ההרים המתנוססים לכל מלוא העין עדיין גורמת לקריאות התפעלות. אבל אז, אחרי שני מסלולי הליכה מרהיבים ומשברי גרם, הידיעה על המסלול השלישי הצפוי גורמת כמעט למרד. "הגיוון הוא חלק חיוני מתכנון הטיול", מציין יחיאל חרוז ומפרט:

"נקפיד לשבץ בטיול פעילויות משלב תחומים, כך שכל משתתף ימצא לו פעילות אהובה להתגדר בה וליהנות ממנה עד תום. נשלב בין שהייה בטבע או הליכה רגלית במסלול טיול, לבין אטרקציה או פעילות אקסטרים זוללת אנרגיה, וכל זה לצד הפתעה נוספת כמו כניסה למים במקומות שמיועדים לכך, תחנת עצירה עם ארוחת בוקר מעניינת ושונה או כל רעיון אחר שעולה במוחנו היצירתי. כדאי לדעת כי לעיתים אתר אחד יכול לספק מענה לשני סוגים של פעילויות. העיקר: לגוון, לגוון ולגוון."

טיפ 4: לא יוצאים מאיזון

כעת הגיע הזמן להסתכל על התמונה הכוללת. אחרי שכבר שאלנו את השאלות הנכונות, בררנו היטב ובקפידה את האתרים לטיול על פי התאמתם והמרחק שעד אליהם וביניהם וגיוונו בסוגי הפעילויות - מה נשאר? לאזן.

מומלץ לערוך את החשבון הכולל של שעות הנסיעה לעומת הזמן שיוקדש לפעילות, לחשוב אם הטיול המתוכנן מאוזן מספיק מבחינת הנסיעות ומספר הפעילויות, ולהסיק את המסקנות המתבקשות. יחיאל: "ביום אחד של טיול נוכל להספיק למצות שלושה או ארבעה אתרים, כמוכן, תלוי במשך הזמן הדרוש לכל אתר. שלושה מקומות - זהו הספק יפה מאוד, ארבעה - עשויים להסדר עם לוח הזמנים בחלק מהמקרים, ושני אתרים עלולים להיות עלובים מדי."

טיפ 5: סדר קדימויות

יחיאל חרוז מציע סדר עדיפויות על פי סגנון הפעילויות שמתוכננות לטיול:

"אם הטיול כולל נסיעה ארוכה, מוטב 'למקם' אותה בתחילת היום או לכל היותר אחרי הפעילות הראשונה. ומה תהיה אותה פעילות ראשונה? כאן נמליץ על הליכה רגלית כשהכוח עודנו במותניהם של המטיילים. לסיום היום כדאי להשאיר את האטרקציה וה'וואו' הגדול, שיתירו את טעמם המתוק לאורך זמן וייצרכו היטב בזיכרון."

טיפ 6: ממצים את התקציב

עמידה במסגרת התקציב הנתון היא אחד השיקולים המשמעותיים ביותר כאשר מתכננים טיול לקבוצה או למשפחה. בנושא זה, חת

לדעת כי ניתן 'לשחק' עם התקציב ולהתאים טיולים כמעט לכל מסגרת מוכתבת. איך, בדיוק?

"שוב, מדובר בעניין של איזון. חבל להשקיע את כל התקציב בנסיעה ארוכה ויקרה, כשבסוף כבר לא נותר שקל פנוי לכניסות לאתרים או לאטרקציות. עדיף בהרבה לצמצם את שעות הטיול ולתכנן נסיעה קרובה יותר ואתר מהנה יותר.

"כמוכן, אתר חינוכי עשוי עדיין להיות אופציה טובה בחלק מהמקרים, אך לא שניים כאלו, ולא כברירת מחדל של תקציב מדולדל בגלל חוסר איזון."

טיפ 7: טיול תואם גיל

נכון שמדובר בדוגמה מטיול תלמידים, אבל היא בהחלט ממצה: "את בנו של אחד מקרובי המשפחה שלי, שלומד בחיידר", מדגים יחיאל, "הוציאו לאקסטרים עכו ולמבוך בעמק".

נשמע טוב, לא? אז זהו, שלא.

"אם נעזוב כרגע את מרחקי הנסיעה הגדולים יתר על המידה, לא חבל לתת לילד בן אחת עשרה שתי אטרקציות שמתאימות לגיל גבוה הרבה יותר? לאן יוציאו אותם בהמשך? כל אופציה אחרת שתישקל לא תהיה באותה הרמה כמו הטיול שהם עברו.

"יותר מזה: רוב הילדים לא נהנו בטיול וחזרו בוכים הביתה. הנסיעות וההמתנות הארוכות בתורים גרמו להם לתחושת אכזבה גדולה, וההנאה הגדולה ביותר שלהם הייתה לחזות בפלא העצום בתבל: כיצד ה'מלמדים' קופצים בבנג'י בזה אחר זה..."

אם כן, הביאו בחשבון את גיל המשתתפים בטיול, בדקו היטב אם הפעילויות מותאמות אליו ורק אז צאו לדרך.

טיפ 8: כוחו של טיול

אם המכשולים בדרך אל הטיול המושלם נפוצים ורבים כל כך, אולי שווה לוותר על כל העניין ודי? קבלו את הסיפור המרגש הבא, שממחיש יותר את עוצמתו של הטיול בשטח.

יחיאל: "פנו אלי מכולל של אברכים שלומדים נביא בעיון וביקשו לצאת לטיול שעוקב אחר סיפורי הנביא. טיולים כאלו הם ה'בייבי' שלי, ואני יוצא אליהם בעצמי כמדריך."

"יצאנו בעקבות דוד המלך אל הרי יהודה. התכוננו במסלול הבריחה שלו מפני אבשלום, הגענו להרי פלישתים וסיימנו את היום בתל-עזקה שם נערכה מלחמת דוד וגלית. בשלב זה הוצאתי את התנ"ך מול עשרות האברכים הקשובים, וקראתי את הפסוקים המתארים את סיפורו של דוד המלך.

"כשסיימתי לקרוא, ניגש אלי ראש הכולל ושאל בסערה: 'מתוך איזה פירוש הסברת לנו?'

'ראית בעצמך, השבתי לו, 'רק קראתי את הפסוקים ותו לאו'. 'ראש הכולל עמד נפעם: 'אני לא מבין איך זה ייתכן! אנחנו לומדים בעיון חצי שנה בכולל, עם כל המפרשים, ועוד לא התחלנו להבין כמו שהבנו עכשיו הכל!'

'זהו כוחו של השטח', עניתי. 'ראית כעת את דוד? הבחנת בבני ישראל המבועתים ולא מעיזים להילחם? ראית גם את גלית?' 'ראיתי', השיב ראש הכולל. 'ראיתי כעת כמו עניי את כל אלו'. הנה לכם כוחו של השטח."